

אופציות במסלול "ליד 102" אינן חייבות בדמי ביטוח לאומי ובדמי בריאות

מוראד אבו חמדה, עו"ד (רו"ח) סאלח אבו אלעסל, עו"ד (רו"ח)

בידוע, עובר לרפורמת רבינוביץ במס הכנסה (להלן – "הרפורמה"), תגמול עובדי חברה על ידי הקצאת אופציות של חברה קשורה לא נכנס בד' אמות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (להלן – "הפקודה") אשר הוגבלה תחולתו להקצאת מניות החברה המעסיקה. וכך, בשל אותו חוסר חקיקתי פותח מסלול הקצאה בדמות "ליד 102", השונה מסעיף 102 בזהות החברה המקצה.

לא ברור מדוע, אך נראה כי בגין הקצאה במסלול "ליד 102" שולמו ומשולמים דמי ביטוח לאומי ודמי בריאות (להלן – "דמי ביטוח").

ברשימה זו נבהיר את עמדתנו לפיה אופציות שהוקצו במסלול "ליד 102" אינן חייבות בדמי ביטוח. יוער, כי לאמור משנה תוקף במיוחד בתקופה בה בוטלו תקרות ההכנסה לעניין החיוב בדמי ביטוח.

הכנסת העובד השכיר החייבת בדמי ביטוח, הנה הכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה. אומנם הגדרת ההכנסה של העובד החייבת בדמי ביטוח הורחבה, ברם אין חוק הביטוח הלאומי (להלן – "החוק") חל על הכנסות הוניות, המעוגנות, בין היתר, בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

לדידנו, הכנסה בהתאם למסלול "ליד 102", מסלול התואם את מסלול 102, אינה חייבת בדמי ביטוח. וזאת למה?

ודוק, סעיף 102 הישן, הפוך בו והפוך בו, לא תמצא כל סיבה מדוע הוגבל הוא לעניין הקצאת מניות החברה המעסיקה דווקא. הווה אומר, נראה כי קביעת סעיף 102 לפקודה עובר לרפורמה לא נבעה בשל סיבה נראית לעין, אלא בשל כשל חקיקתי או בשל איחור המחוקק בהתאמת החקיקה אחר ההתפתחות העסקית. מסקנה זו מתחזקת לאור הרחבת סעיף 102 במסגרת הרפורמה על ההקצאות דנא וכן, לאור התחזקות הצביון ההוני בהקצאות שלא על ידי החברה המעסיקה.

זאת ועוד, בהתאם לתיקון העקיף של החוק במסגרת הרפורמה, הובהר העדר חבותן של הכנסות הוניות בדמי ביטוח, ועולה בבירור כי במצב עובר לרפורמה רק הכנסות מהקצאת אופציות לעובדים במסלול סעיף 3(ט) לפקודה חבו בדמי ביטוח, בעוד הכנסות מהקצאת אופציות במסלול סעיף 102, או במסלול "ליד 102", אינן חייבות בדמי ביטוח כאמור.

לא זו אף זו, עמדתנו לעיל נתמכת בעקרון השוויון לפיו יש להנהיג שוויון בין המבוטחים שמימשו אופציות שהוקצו להם במסלול 102 ובמסלול "ליד 102". בנוסף, עקרון נייטרליות תשלומי החובה מחייב לא להביא לכך כי דמי הביטוח לא יגרמו שוני בין המסלולים הדומים.

ראוי כאן לציין, כי לדידנו אין לייחס משקל לקביעת רשויות מס הכנסה המשתרבת לה באישורי מסלול "ליד 102" לפיה יראו בהכנסת העובדים כהכנסת עבודה, באשר מטרת קביעתן הנה מניעת תכנוני מס. לשון אחר, לא שאלת מהות ההכנסה היא שעמדה בראש מעייני רשות המס עת שקבעה את שקבעה באישורים, אלא עצם החבות במס, וסיכול אפשרות תכנון המס, בין היתר, על ידי ביצוע שינוי תושבות.

בכל מקרה, לדידנו אין לראות בהסדר בין רשויות המס ובין החברות המעסיקות או המקצות, כ"חווזה" לטובת העובדים, המחייב אותם עת מסכימים הם לקבל את האופציות על כל תניותיו, ולו רק לעניין החבות בדמי ביטוח, וזאת לאור העובדה כי אותו הסכם אינו מטיב עמם ואינו לטובתם – לפחות בהקשרו המילולי גרידא.

ובשולי הדברים נציין כי סעיף 345א לחוק הביטוח הלאומי שתוקן בעקבות הרפורמה והמבהיר את אופן הטלת דמי הביטוח בהקצאת אופציות, אינו חל על הקצאות עובר לרפורמה, הואיל ונקבע זה מכבר כי אין חיקוק גורע מזכות קנויה שהייתה בידי אדם בצאת החוק אלא אם כן גילה המחוקק כוונה הפוכה.